

дані з окремих підрозділів для складання ними своїх бюджетів, а потім обробляють і консолідують отримані дані [5, С.48].

Бюджетування як управлінська технологія потребує певного апарату управління. Для невеликої фірми цей апарат можна звести до однієї посадовій особі. У великій компанії управління процесом бюджетування вимагає створення спеціалізованих підрозділів і служб, а також розробку механізмів координації їх діяльності [3, С. 211].

Постановка системи бюджетування законодавчо і нормативно не регламентується державними органами. У цьому зв'язку формати і форми бюджетів, а також регламент їх розробки, затвердження, реалізації та контролю затверджуються керівництвом самого господарюючого суб'єкта.

Бюджетний регламент складається окремо по кожній стадії бюджетного циклу. Для розробки бюджетного регламенту необхідно визначити бюджетну систему компанії відповідно до її фінансовою структурою або відповідальністю за складання конкретних бюджетів структурних підрозділів різного рівня.

Отже, організація системи бюджетів на підприємстві дозволяє збільшити ефективність використання грошових коштів, а також підвищить рівень ліквідності та платоспроможності підприємства, поліпшить його фінансову стійкість.

Використана література

1. Балабанов И.Т. Финансовый анализ и планирование хозяйствующего субъекта.
2. Добровольский Е., Карабанов Б., Боровкоа П., Глухов Е., Бреслав Е. Бюджетир– 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Финансы и статистика, 2000. – 208 с.
3. Бочаров В. В. Коммерческое бюджетирование СПб.: Питер, 2003. – 368с.
4. Дугельный А. П., Комаров В. Ф. Бюджетное управление предприятием. Учеб.- практ. пособ. – 2-е изд. М.: Дело, 2004. – 432 с.
5. Хруцкий В.Е., Гамаюнов В.В. Внутрифирменное бюджетирование. М.: Финансы и статистка, 2007. – 218 с.
6. Шеремет А.Д., Сайфулин Р.С. Методика финансового анализа. - М.: ИНФРА - М, 2001. – 309 с.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СИСТЕМИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

*Шеремет В.М., студентка 4 курсу спеціальності «Економіка підприємства»
Національного фармацевтичного університету*

Трансформація економіки України під впливом ринкових механізмів виділила як окрему самостійну функцію держави - забезпечення її економічної безпеки як з позиції інтересів власників, так і складної сукупності національних інтересів.

На сьогодні, в умовах розвитку ринкового середовища, в українських реаліях дедалі більшого значення набувають питання безпеки бізнесу, що є одним з обов'язкових чинників підтримання усталеності економічного та соціального розвитку країни, підвищення її обороноздатності, виключення або мінімізації ймовірності виникнення соціальних, трудових, міжнаціональних та інших конфліктів, що загрожують безпеці держави.

Мета даної роботи полягає у вивченні сутності поняття системи економічної безпеки підприємства.

Суть економічної безпеки підприємства полягає у такому стані його економічної системи, який може бути охарактеризовано збалансованістю, стабільністю і стійкістю до негативного впливу будь-яких загроз, її здатністю забезпечити на основі своїх власних економічних інтересів стійкий й ефективний розвиток. До складу економічної безпеки підприємства включено такі підсистеми: фінансова, внутрішньо-економічна, зовнішньоекономічна (економіка зв'язків підприємства з зарубіжними підприємствами) і соціально-економічна.

Слід відзначити, що стосовно визначення самого змісту поняття «економічна безпека

підприємства» на сучасному етапі існує велика кількість думок. Серед вітчизняних авторів, що займаються проблемами економічної безпеки підприємства, слід виділити наступних: Посилкіна О.В. [9, С. 423], Гічова Н.Ю. [3, С.190], Гладченко Т.М., Грунін О.А. [4, С. 160], Забродський В.Н., Капустін Н.Н. [5, С. 35], Ільяшенко С.Н. [6, С. 12], Коженівський Л.І., Омелянович Л.О., Полушкін О.А. [8], Соколенко Т.М. [10], Соловійов А.І., Філіппова С.В., Нізяєва С.А. [12, С. 179], Фоміна М.В. та Ярочкін В.І.

Більшість дослідників розглядають економічну безпеку як бажаний стан підприємства - результат, а не процес [1, С. 170; 12, С. 179; 2, С. 240]. Проте, на кращий розвиток заслуговує підхід, заснований на розгляді економічної безпеки підприємства як процесу. Зробивши узагальнений аналіз наукових праць вітчизняних та російських вчених по даній темі, класифікуємо розуміння ЕБП за спільними та відмінними рисами.

Таким чином, при розгляді питання про сутність поняття економічної безпеки можна виділити на чотирьох окремих напрямках. Відповідно до першого напрямку, економічна безпека розуміється як «свого роду» стан підприємства або ефективного використання державних ресурсів. Згідно другого, економічна безпека інтерпретується як безпека підприємства, його потенціалу і інтересів. Як комплекс різних процесів, стандартів, відносин тощо розглядаються поняття економічної безпеки, об'єднаних у третьому напрямку. Четвертий напрямок включає в себе всі інші умови економічної безпеки, які не можуть бути віднесені до жодного з вище наведених.

Дослідники першого напрямку, такі як Соколенко Т.М. [10], Грунін О.А. [4, С. 160], Гічова Н.Ю. [3, С. 190], та ін. під економічною безпекою підприємства розуміють «особливий стан» господарського суб'єкта, в якому він працює. Визначення Соколенко Т.М. та Гічової Н.Ю. на відміну від Груніна О.А., Судоплатова А.П. надають критерії оцінки стану підприємства – границі, пристосованість, ймовірність зміни параметрів і показників ефективного використання корпоративних ресурсів, відповідно. Не у всіх визначеннях даного напрямку надано критерії забезпечення безпеки підприємства. У визначеннях [3, С. 190; 4, С. 160] під критерієм забезпечення безпеки виступають конкретні цілі бізнесу, що досягаються, враховуються фактори зовнішніх умов (конкуренція, різні види ризиків). У даних визначеннях можна простежити спільну логіку міркування дослідників: Ці визначення можна віднести до спільної логіки аргументів дослідників:

- існує суб'єкт,
- має свою внутрішню структуру,
- взаємодіє з навколишнім середовищем [7].

Найбільш повне та точне визначення економічної безпеки в даному напрямі дає Гічова Н.Ю., вважаючи під економічною безпекою стан підприємства, що досягається найбільш ефективним використанням ресурсів у розпорядженні підприємства, в умовах макроекономічних та інших зовнішньо-господарських умовах, що визначають наявність, склад та інтенсивність використання цих ресурсів [3, С. 190].

Визначення поняття економічної безпеки, що знаходить своє відображення в роботах Ільяшенко С.Н., Полушкін О. А. [6, С. 12; 8] характеризує вивчення важливих факторів, що впливають на забезпечення економічної безпеки. Основна увага дослідників зосереджена на ресурсному забезпеченні підприємства. Вішняков Я.Д. і Харченко С.А., не розглядають такі важливі фактори, що впливають на роботу підприємства, як розвиток соціально-економічного та ринкового середовища підприємства. Основним недоліком є те, що економічна безпека розглядається дуже широко - як пристосування до впливу зовнішнього середовища, так і забезпечення ресурсів підприємства.

Інші [4, С. 160] ототожнюють поняття безпеки із поняттям «здатність» підприємства захищати свій потенціал та інтереси. Головною особливістю цієї «здатності» - це взагалі відсутність чи можливість усунення будь-яких загроз, які можуть негативно вплинути на економічну активність.

Забродський В. [5, С. 35] основну увагу зосереджує на тому, що економічна безпека - це комплекс заходів, правил (відносин) та якісних і кількісних характеристик, які беруть до

уваги необхідність запобігання внутрішнім і зовнішнім загрозам підприємства.

Інші підходи до визначення економічної безпеки доцільно виділити окремою групою. Так, Тимофєєв Т.В., Наумова Л.Г. [11] розглядають економічну безпеку як стан, що обмежується цілями або планами вищого керівництва.

Стосовно цілей, що фігурують у визначеннях, їх можна класифікувати відповідно до мети:

- стабільне функціонування підприємства [3; 4; 8; 11];

- виживання та пристосування [6];

- розвиток та вдосконалення [3; 6; 12].

Виділяючи цілі, більшість дослідників вказують конкретні задачі, що повинні досягатися. Потрібно враховувати, що вони можуть бути різними у короткостроковому та довгостроковому періоді.

Таким чином, розглянувши існуючі підходи до поняття економічної безпеки підприємства, вважаємо, що найбільш ємним і повним є визначення Т.Б. Ігнашкіною та А.Л. Шатохіна [7], але і воно потребує доповнення та уточнення.

Так під економічною безпекою пропонується розуміти власне стан економічної системи, що характеризується наявністю конкурентних переваг, які досягаються ефективним використанням існуючих власних та залучених ресурсів, своєчасним впровадженням комплексу заходів з метою підтримання нормальних умов працездатності системи для максимального досягнення поставлених цілей у короткостроковому та довгостроковому періоді в умовах постійної зміни навколишнього середовища.

Використана література

1. Ареф'єва О.В. Планування економічної безпеки підприємств / О.В. Ареф'єва, Т.Б. Кузенко. - К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2007. - 170 с.

2. Геєць В.М. Моделювання економічної безпеки: держава, регіон, підприємство: монографія / В.М. Геєць, М.О. Кизим, Т.С. Клебанова, О.Ш. Черняк. - Х., 2009.-240 с.

3. Гічова Н.Ю. Діагностика та підвищення економічної безпеки підприємства: дис. на здоб. наук. ступеня к.е.н.: спец. 08.00.04 / Н.Ю. Гічова.-Дніпропетровськ, 2010. - 190 с.

4. Грунин О.А. Экономическая безопасность организации / О.А. Грунин, С.О. Грунин. – СПб.: Питер, 2007. – 160 с.

5. Забродский В. Теоретические основы оценки экономической безопасности отрасли и фирмы / В. Забродский, Н. Капустин // Бизнес-информ. - 2008. - №15-16. - С. 35-37.

6. Ильяшенко С.Н. Составляющие экономической безопасности предприятия и подходы к ее оценке / С.Н. Ильяшенко // Актуальні проблеми економіки.-2007. - №3. - С. 12-19.

7. Ігнашкіна Т.Б. Економічна безпека підприємства та її трактування у наукових працях / Т.Б. Ігнашкіна, А.Л. Шатохін // http://mev-hnu.com/load/2013/3_zabezpechennja_ekonomichnoji_bezpeki_virobnichikh_sistem_za_umov_rozvitku_konkurenciji/33-1-0-176

8. Полушкин О.А. Управление безопасностью предприятий в условиях рыночной экономики / О.А.Полушкин [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://Qld.it2b.ru/it2b3.view3.page180.html> .

9. Посилкіна О.В., Сагайдак Р.В. Економіка підприємства. – 2006. – С.423-448.

10. Соколенко Т.М. Економічна безпека підприємства в умовах транзитивної економіки / Т.М. Соколенко // Сучасна наука ХХІ століття: Сьома Міжнародна науково-практична інтернет-конференція "Наука і життя: сучасні тенденції, інтеграція у світову наукову думку" (19-21 травня 2011 р.). - Київ, 2011.

11. Тимофєєв Т.В. Экономическая безопасность и управление риском предприятий / Т.В. Тимофєєв, Л.Г. Наумова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://btb-group.ru/publikacii/?art_id=6

12. Філіппова С.В. Аналітичні інструменти системи економічної безпеки суб'єктів господарювання: монографія / С.В. Філіппова, С.А. Нізяєва - Донецьк: Вид-во «Ноулідж» (донецьке відділення), 2012. - 179 с.